

Examensarbete, Högskolan på Åland, Utbildningsprogrammet för Företagsekonomi

Skattegränsen och enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen

Sandra Sjövall

2023:41

Datum för godkännande: 14.12.2023
Handledare: Samu Mäkelä

EXAMENSARBETE

Högskolan på Åland

Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Författare:	Sandra Sjövall
Arbetets namn:	Skattegränsen och enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen
Handledare:	Samu Mäkelä
Uppdragsgivare:	

Abstrakt

Bakgrunden till detta arbete är mitt intresse för småföretag och deras möjligheter att utvecklas och växa. Här på Åland är detta inte lika enkelt som för andra småföretagare i Finland. Alla företagare och även privatpersoner måste ta den åländska skattegränsen i beaktande när man beställer eller skickar varor.

Syftet med detta arbete är att beskriva hur den åländska skattegränsen fungerar utifrån lagar och anvisningar om import och export mellan Åland och Finland. Därefter undersöker jag med hjälp av personliga intervjuer hur skattegränsen påverkar småföretagare i hantverks- och konstindustribranschen.

Analysen visar att skattegränsen är ett hinder, om ändå inte så stort, för småföretagare att expandera och utveckla sina företag. De intervjuade har alla valt att hålla sin verksamhet liten och endast verka innanför den åländska skattegränsen.

Nyckelord (sökord)

Skattegränsen, förtullning, tullklarering, enskilda näringsidkare, småföretagare

Högskolans serienummer:	ISSN:	Språk:	Sidantal:
2023:41	1458-1531	Svenska	37 sidor

Inlämningsdatum:	Presentationsdatum:	Datum för godkännande:
29.11.2023	14.12.2023	14.12.2023

DEGREE THESIS

Åland University of Applied Sciences

Degree Programme:	Bachelor of Business Administration
Author:	Sandra Sjövall
Title:	The Åland tax border and small businesses in the Arts and Crafts industry
Academic Supervisor:	Samu Mäkelä
Commissioned by:	

Abstract
<p>The background for this thesis is my own interest in small businesses and their opportunities to develop and grow. Here on the Åland islands is this not as easy for small entrepreneurs as in the rest of Finland. All entrepreneurs and even private persons have to consider the tax border between Åland and Finland when ordering or sending goods.</p> <p>The aim of this thesis is to describe how the Åland tax border works through laws and instructions about import and export between Åland and Finland. Thereafter I will look into how the tax border affects small businesses in the Arts and Crafts industry through personal interviews.</p> <p>The analysis shows that the tax border is an obstacle, but surprisingly not a large one, for small businesses to develop and grow. All interviewees have chosen to keep their businesses small and only conduct business within the tax border.</p>

Keywords
Tax Border, clearance, customs clearance, individual entrepreneur, small business

Serial number:	ISSN:	Language:	Number of pages:
2023:41	1458-1531	Swedish	37 pages

Handed in:	Date of presentation:	Approved:
29.11.2023	14.12.2023	14.12.2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING/TABLE OF CONTENTS

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund till ämnet	6
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställning	7
1.4 Teoretisk referensram	7
1.5 Avgränsning	8
1.6 Arbetets struktur	8
1.7 Definitioner	9
1.7.1 Enskild näringsidkare	9
1.7.2 Hantverks- och konstindustribranschen	9
1.7.3 Förtullning	9
2. Metod	11
2.1 Kvalitativ metod	11
2.1.1 Semistrukturerad intervju	11
2.1.2 Bekvämlighetsurval	12
2.2 Metoden i praktiken	13
3. Ålands skattegräns	14
3.1 Skattegränsens uppkomst	14
3.2 Fördelar och nackdelar med skattegränsen	15
4. Import och export	16
4.1 Med transportfirma	16
4.1.1 Ombud	17
4.1.2 Ankomstanmälan	18
4.1.3 Nationell skattegränsdeklaration	18
4.1.4 Skattegränsförsäljning till privatpersoner	18
4.2 Med posten	19
4.2.1 Ombud	19
4.2.2 Ankomstanmälan	19
4.2.3 Nationell skattegränsdeklaration	20
5. Skattegränsen och mervärdesbeskattningen	21
5.1 Export av varor från Åland	21
5.2 Vid import till Åland	22
6. Intervjuerna	24
6.1 Intervjufrågorna	24
6.2 Intervju 1	24
6.3 Intervju 2	26
6.4 Intervju 3	27
7. Analys	30

8. Slutsats	32
7.1 Reliabilitet	32
7.2 Validitet	33
7.3 Rekommendationer till vidare forskning	33
KÄLLFÖRTECKNING	35
BILAGOR	38

1. Inledning

Som enskild näringsidkare sköter man ofta alla delar av företaget själv ända från att beställa material till att sälja produkterna till kunderna. Verkar man på Åland är dessa saker inte lika självklara som för andra finska företag. Åland har en skattegräns som påverkar alla i deras vardag, men det verkar som det krävs extra ansträngning för åländska småföretagare.

I detta examensarbete utgår jag från teori om den åländska skattegränsen och i den praktiska delen av arbetet intervjuar jag tre enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen. Valet av den specifika branschen beror på att jag sedan tidigare har en högskoleutbildning inom området och att jag som bisyssla är verksam som enskild näringsidkare inom hantverk.

1.1 Bakgrund till ämnet

Bakgrunden till studien är mitt personliga intresse för små företag och deras möjligheter att utvecklas och expandera. Åland har en särställning inom EU som på många sätt är positiv för Åland som helhet, men som kan upplevas negativ för småföretagare och vissa branscher (*Ålands ekonomi under EU-medlemskapets första 25 år*, 2022, p. 11). Den finska mervärdesskattelagen har uppdaterats drygt tio gånger sedan den 1 juli 2021 och som följd har anvisningarna från Tullen förändrats. Det finns ytterligare uppdateringar på kommande som främst är tänkta att förenkla det nu alltför invecklade förtullningsförfarandet för små företag. Det åländska förtullningsförfarandet förändras etappvis under åren 2020 till 2025 för att möta EUs tullagstiftning (*Tulldeklareringen förändras - Tull*, 2022).

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att redogöra för hur den åländska skattegränsen fungerar utifrån lagar och tullens anvisningar för import och export mellan Åland och Finland. Vidare ska jag undersöka hur enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen förhåller sig till skattegränsen och hur de hanterar den i sina företag.

1.3 Frågeställning

Jag är intresserad av hur den åländska särställningen inom EU och den åländska skattegränsen påverkar enskilda näringsidkare på Åland. Frågeställningen är: Hur inverkar skattegränsen och förtullningsförfarandet som finns mellan Åland och Finland småföretag? Och med småföretag menar jag specifikt enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen.

Skattegränsens inverkan på småföretagare kan leda till negativa aspekter så som merarbete, svårt att hinna göra förtullningar inom den angivna tidsramen och att hitta grossister som är villiga att skicka sina produkter till Åland. Man kan också förlora försäljning eftersom det kräver extra pappersarbete för att skicka utanför Åland.

1.4 Teoretisk referensram

Det är främst i den lokala pressen som det skrivs om hur skattegränsen påverkar Åland. Organisationerna Företagarna på Åland r.f. och Ålands Näringsliv jobbar som rådgivande parter i skattegränsfrågor för både företag och myndigheter (*Ålands Näringsliv*, n.d., *Företagarna på Åland r.f.*, n.d.).

I mina försök att hitta examensarbeten skrivna vid Högskolan på Åland om skattegränsen och hur den påverkar företag lyckades jag hitta endast ett, *Åländsk exportverksamhet, -ur småföretagens perspektiv*, som var skrivet redan 2014. Fokus låg på export till Sverige och Finland för småföretag med redan existerande exportverksamhet. Utöver arbetet från Högskolan på Åland fann jag ett examensarbete skrivet 2013 vid Centria Yrkeshögskola med titeln *Gränshandel på Åland- En undersökning av skatteundantagets effekter* som behandlar hur skattegränsen påverkat den åländska ekonomin.

Avsaknaden av forskning i ämnet sedan 2014 gör att den teoretiska referensramen i detta arbete är de nyligen uppdaterade lagar och anvisningar som beskriver skattegränsen och hur

den borde beaktas i handeln mellan Åland och riket. I Skatteförvaltningens anvisning *Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen* beskrivs vem som är skatteskyldig vid import och export över skattegränsen. På Tullens hemsida under rubriken *Varutrafik mellan Åland och Finland* finns information om vem som är ansvarig för vilket moment vid förtullningsprocessen. Skatteförvaltningens instruktion och Tullens information baseras sig på flera lagar utgivna av Finlands riksdag. De viktigaste är Mervärdesskattelagen 1501/30.12.1993, Lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagen. Ytterligare har jag sökt information på Ålands Näringslivs, Företagarna på Ålands, Ålands statistik- och utredningsbyrås och Åland Posts hemsidor.

1.5 Avgränsning

Jag har valt att utgå från de lagar och anvisningar som beskriver skattegränsen och hur den bör beaktas i handeln mellan Åland och Finland. Lagarna är utgivna av Finlands riksdag och anvisningarna är utgivna av Finlands tullmyndighet. Det innebär att allt som har med förtullning till och från EU och övriga världen samt hur förtullning fungerar för större företag med många anställda lämnas bort. Jag går heller inte djupare in på hur skattegränsen påverkar företagens ekonomiska resultat eller om eventuellt merarbete påverkar privatlivet för företagarna.

1.6 Arbetets struktur

I det första kapitlet går jag igenom bakgrunden till mitt ämnesval och hur jag avgränsar mitt ämne. Vidare beskriver jag syftet och vilka teorier jag utgår ifrån samt förtydligar vissa definitioner.

Metodvalet intervju beskrivs i kapitel två och i kapitel tre går jag igenom skattegränsens uppkomst samt fördelar och nackdelar med denna. Det fjärde kapitlet behandlar förtullningsförfarandet gällande import och export specifikt för företag. Momsförfarandet vid förtullning för företag behandlas i kapitel fem.

I kapitel sex behandlas de genomförda intervjuerna och kapitel sju innehåller analysen av dessa. Det avslutande åttonde kapitlet består av slutsats, arbetets reliabilitet och validitet samt idéer kring vidare forskning i ämnet. Sist i arbetet finns källförteckning och bilagor.

1.7 Definitioner

1.7.1 Enskild näringsidkare

Med enskild näringsidkare menas en person som själv utövar verksamhet. Företagaren är ansvarig för alla händelser i sitt företag med sin personliga egendom. Företaget skall registreras hos Patent- och registerstyrelsen så att ett företagssignum, ett så kallat FO-nummer, erhålls. Företaget behöver inte anmäla sig som mervärdesskatteskyldig om omsättningen är mindre än 15000 euro. (*Enskild näringsidkare*, 2015)

I detta arbete är de intervjuade enskilda näringsidkare. De har inga anställda i sina företag och gör således allt arbete själva. De har alla tre anmält sig som mervärdesskatteskyldiga.

1.7.2 Hantverks- och konstindustribranschen

Hantverks- och konstindustribranschen är en bred bransch. Den sträcker sig från planering till formgivning och tillverkning. Företag inom denna bransch är ofta små och är aktiva inom olika delar av tillverkningsprocessen. Det är svårt att sätta gränser mellan hantverk, konstindustri, konsthantverk och konst i och med att produkterna inom branschen kan vara både bruksföremål och konstverk såväl som tjänster. Verksamma i branschen kan ägna sig åt till exempel guldsmede, bokbinderi, glasarbete, träarbete, sameslöjd, utställningsverksamhet, båtbyggnad och restaurering. (*ePerusteet*, 2014)

1.7.3 Förtullning

Alla varor som skickas mellan Åland och övriga Finland skall förtullas, tullklareras, så att moms och eventuell punktskatt betalas för dem (*Förtullning av varor som skickas mellan Åland och övriga Finland samt mellan Åland och EU*, n.d.). Detta innebär i praktiken att man anmäler till tullen vilka varor försändelsen består av, hur mycket varor, vad varorna och

frakten kostar samt hur de har fraktats. På basis av detta räknar tullen ut hur mycket och vilka skatter som ska betalas (*Tullklarering som företagskund*, 2022).

2. Metod

När det gäller metodval finns det två huvudgrupper att utgå ifrån, nämligen kvantitativ och kvalitativ metod. Vid kvantitativ metod samlar man mycket information som ger en övergripande insikt i ämnet som undersöks. Vid kvalitativ metod efterfrågas mer specifik information inom ämnet som undersöks.

Jag har valt att använda kvalitativ datainsamling i form av intervjuer. Detta för att komma åt åsikter och tankar från respondenterna som kan leda till en djupare insikt i åsikterna kring skattegränsen.

2.1 Kvalitativ metod

Forskning med kvalitativ metod görs för att komma djupare in i ämnet och för att ord och beskrivningar är svåra att analysera enbart med hjälp av datorprogram. Kvalitativ forskning är oftast småskalig och analysen sker samtidigt som datan samlas in. Därför kan man säga att "mätinstrumentet" är forskaren själv eftersom analysen och resultaten påverkas av forskarens erfarenhet, värderingar och bakgrund. (Denscombe, 2018, pp. 23–25)

2.1.1 Semistrukturerad intervju

Den vanligaste kvalitativa forskningsmetoden är intervjuer. Intervju som metod är oumbärlig när man vill undersöka hur människor tycker, tänker eller agerar i vissa sammanhang.

Intervjun kan vara strukturerad, semistrukturerad eller ostrukturerad. (Alvehus, 2013, pp. 80, 82)

En strukturerad intervju har förutbestämde frågor som ställs i samma ordning till alla respondenter medan en ostrukturerad endast har en huvudfråga kring vilken intervjufrågorna ställs. Strukturerad intervju används när man vill ha svar som går att jämföra med varandra. En ostrukturerad intervju används när man låter samtalet utvecklas under intervjun och där

resultatet inte är förutbestämt utan resultatet baseras på vad som framkommit under intervjun (Hallin & Helin, 2018, p. 42).

En semistrukturerad intervju är uppbyggd så att intervjuaren har en lista med frågor och ämnen, men att ordningen på frågorna inte är bestämd och att den intervjuade fritt kan vidareutveckla sina svar. Intervjuaren ges då möjlighet att ställa följdfrågor som inte fanns med på listan från början. (Denscombe, 2018, p. 269)

2.1.2 Bekvämlighetsurval

Det finns flera olika urvalsmetoder man kan använda sig av när man undersöker något med kvalitativ metod. Vanligast är strategiskt urval, snöbollsurval och bekvämlighetsurval.

Strategiskt urval innebär att man söker personer som har viss bestämd kunskap, erfarenheter eller liknande så att de kan besvara just de frågor man vill ställa i sin undersökning. (Alvehus, 2013, pp. 66–67)

När man använder sig av snöbollsurval tar man hjälp av de första respondenterna för att få tag i flera personer som skulle passa i undersökningen. På det viset skapar man ett nät med kontakter som kan bidra till ens undersökning. (Alvehus, 2013, pp. 66–68)

Bekvämlighetsurval bygger på intervjuer som genomförts med hjälp av de personer som finns närmast till hands. Detta är ett praktiskt, tidsbesparande och ekonomiskt sätt att välja respondenter och lämpar sig utmärkt för mindre undersökningar. (Denscombe, 2018, p. 71)

Vid bekvämlighetsurval ska man akta sig för att bli för bekväm. Beroende vad som ska undersökas är det kanske inte lämplig med endast en grupp människor, till exempel elever i en klass. Man behöver kanske välja två eller tre klasser eller klasser från olika skolor för att få ett bra undersökningsresultat. (Alvehus, 2013, p. 68)

I detta arbete har jag valt att intervjua och undersöka tre, för mig redan bekanta, åländska företag. De har alla företagsformen enskild näringsidkare och verkar i hantverks- och konstindustribranschen. Det företagen har gemensamt är att de är kvinnor och att de har

varit enskilda näringsidkare omkring tio år vardera. Mig veterligen umgås ingen av dem privat med varandra, varför jag tror att jag får tre skilda personers svar på mina frågor.

2.2 Metoden i praktiken

Med hjälp av en lista med grundfrågor kommer intervjuerna att genomföras genom att jag träffar respondenterna ansikte mot ansikte eller via ett onlinemöte. Respondenterna är på förhand informerade om vad frågorna kommer att handla om och ungefär hur lång tid intervjun uppskattas ta. Detta för att respondenterna skall vara förberedda på vilket ämne frågorna handlar om och att de avsätter lagom med tid (Denscombe, 2018, p. 281).

Intervjuerna spelas in för att sedan transkriberas och sparas. Att spela in intervjun istället för att anteckna svaren under tiden har fördelen att inspelningen kan lyssnas på igen och för att det är en nästintill komplett sammanställning av vad som sägs under intervjun. Det som saknas är den nonverbala kommunikationen som endast kan dokumenteras med videoupptagning. (Denscombe, 2018, p. 285)

Vid intervjuerna använder jag mig av en app på en mobiltelefon för att spela in samtalet mellan mig och den person som blir intervjuad. Efter att intervjun blivit inspelad har jag transkriberat den för att lättare ta del av det som sagts och för att samtidigt kunna analysera svaren.

3. Ålands skattegräns

I detta kapitel redogörs det kort kring uppkomsten av Ålands skattegräns vid inträdet i EU samt vilka fördelar och nackdelar skattegränsen har för företag.

3.1 Skattegränsens uppkomst

Den 1 januari 1995 blev Finland och då också Åland medlem i Europeiska unionen. I och med inträdet i EU försvann den skattefrihet som fanns mellan medlemsländerna. De dåvarande medlemmarna ansåg att det fanns orsak att låta Åland behålla undantaget från vissa skatter. Finlands regering framhöll att skatteundantaget vad gäller mervärdesskatt och accis är viktigt för att bevara en livskraftig åländsk ekonomi. Således blev det bestämt att Åland inte hör till gemenskapens mervärdesskatte- eller accisområde och skall anses vara ett s.k. tredje land. (Jansson & Eriksson, 1996, pp. 1–2)

I den åländska specialmomslagen framgår det vilka undantag som gäller för skatteundantaget. Till stor del är lagstiftningen vad gäller moms och accis samma på Åland som i resten av Finland. Skatteundantaget, som kallas för skattegränsen, innebär att all handel till och från Åland alltid är export eller import. Tullen är beskattningsmyndighet vid export och import. Åland är med i tullunionen varför inga tullavgifter uppbärs. Det är endast moms och accis som sköts via Tullen. (*Skattegränsen*, n.d.)

Figur 1. Karta över Europeiska Unionens medlemsländer med Åland inringat.

(File:Åland in European Union (-Rivers -Mini Map).svg, 2011)

3.2 Fördelar och nackdelar med skattegränsen

Skattegränsen har både fördelar och nackdelar. Den absolut största fördelen är att den möjliggör taxfree trafik mellan Åland och riket. Taxfreetrafik innebär fler fartygsanlöp och billigare biljett- och transportpriser. Fartyg som trafikerar från och till Åland sysselsätter också stora delar av Ålands befolkning både på land och till sjöss. Billigare biljettpriser och möjligheten att handla taxfree lockar många turister till Åland. Turisterna stiger ofta i land på Åland och sysselsätter på så vis många ålänningar inom logi- och handelsbranschen. (Jansson & Eriksson, 1996, p. 3)

Största nackdelen med Ålands tredjelandsstatus är det förtullningsförfarande som skattegränsen framtvingar mellan Åland och Finland samt övriga EU-länder. (Jansson & Eriksson, 1996, p. 7)

4. Import och export

I detta kapitel beskrivs hur förtullningsprocessen går till och vad som krävs av företaget när det agerar importör och exportör. Det har skett många och stora förändringar i processen på sistone varför jag väljer att redogöra för den senast uppdaterade informationen som jag hittade på den finska Tullens hemsida. Figuren nedan visar en ungefärlig tidtabell för de olika förändringarna som skall genomföras.

Måltidtabell för införande av de nya deklarationerna

2020	2021	2022	2023
	★ Importdeklaration för privatpersoner, nationella skattegränsdeklarationer		
	★ Importdeklaration för företag, nationella skattegränsdeklarationer		
		★ Förenklade importdeklarationer, särskilda förfaranden	
		Deklaration för export och utförelse	★
		Transitering	★

2 | December 2020

Figur 2. Tidtabell för förändringarna i tulldeklarationerna. Bilden är hämtad från en pdf på Tullens hemsida. (Webbseminarier, n.d.)

4.1 Med transportfirma

Transport av varor mellan Åland och riket och vice versa kräver att en ankomstanmälan görs till Tullen. Dessutom skall en nationell skattegränsdeklaration göras. Ansvarsfördelningen är sådan att transportfirman gör anmälan om varors ankomst medan importören gör den nationella skattegränsdeklarationen. Är importören momsregistrerad skall också en momsdeklaration till Skatteförvaltningen göras. (Varutrafik mellan Åland och övriga Finland, n.d.)

Företag som enbart säljer åt privatpersoner kan registrera sig som skattegränskund och på så vis erhålla ett s.k. skattegränsnummer. Detta tillvägagångssätt gör att företaget kan hantera momsens för privatkunder vilket betyder att företaget sköter förtullningsprocessen istället för kunden. Skattegränsnummer rekommenderas åt de företag som ägnar sig åt regelbunden handel mellan Åland och riket. (*Tullparlör*, n.d.)

Den nationella skattegränsdeklarationen är kombinerad, vilket betyder att man samtidigt kan göra deklaration för både avgående varor och ankommande varor. Deklarationen kan göras på förhand eller senast när varan kommer fram. För importörer som är momsregistrerade finns ett tvåstegsförfarande där en anteckning om att varan har anlänt görs i bokföringen och därefter gör importören periodisk deklaration en gång i månaden. (*Varutrafik mellan Åland och övriga Finland*, n.d.)

4.1.1 Ombud

Företag kan använda sig av olika ombudskap för inlämnandet av skattegränsdeklarationen. Det kallas *direkt ombudskap* om företaget låter ett ombud göra deklarationen, men företaget ansvarar själv för betalningen av momsens. Är det importerande företaget momsregistrerat görs momsdeklaration till Skatteförvaltningen och icke momsregistrerade företag betalar momsens direkt till Tullen. *Indirekt ombudskap* innebär att ett icke momsregistrerat företag kommer överens med sitt ombud att den gör deklarationen i sitt eget namn och betalar momsens till Tullen. Om ett momsregistrerat företag anlitar ett indirekt ombud skall dock företaget själv göra momsdeklaration till Skatteförvaltningen. Tredje alternativet för ombudskap är *direkt ombudskap med garantens ansvar*. Detta betyder att det icke momsregistrerade företaget avtalar med sitt ombud att ombudet förutom att göra deklarationen också betalar in momsens till Tullen. Detta kräver att koden för ytterligare uppgifter FITAK anges i deklarationen. (*Typer av ombudskap vid nationella skattegränsdeklarationer*, n.d.)

Ombudsförfarandet är lika för ankomstanmälan och förtullning. Det är vem som ansvarar för inbetalningen av moms som skiljer dem åt. Se tabell 1.

Tabell 1. Schema över vem som ansvarar för vilken del av importen/exporten vid användandet av ombud.

	Ankomstanmälan	Förtullning	Betalning av moms
Direkt ombud			
icke momsregistrerat företag	Görs av transportfirman	Görs av ett ombud	Görs av beställaren, till tullen
momsregistrerat företag	Görs av transportfirman	Görs av ett ombud	Görs av beställaren, till Skatteförvaltningen
Indirekt ombud			
icke momsregistrerat företag	Görs av transportfirman	Görs av ett ombud	Görs av ombudet, till tullen
momsregistrerat företag	Görs av transportfirman	Görs av ett ombud	Görs av beställaren, till Skatteförvaltningen
Ombudskap med garantens ansvar			
icke momsregistrerat företag	Görs av transportfirman	Görs av ett ombud	Görs av ombudet, till tullen

4.1.2 Ankomstanmälan

Företaget kan frivilligt göra en ankomstanmälan så snart de vet när varorna kommer att finnas på anmälningsplatsen. Anmälningsplatser är flygplatser och hamnar godkända av Transport och kommunikationsverket Traficom. Har ingen ankomstanmälan gjorts har transportfirman ansvaret för att en sådan görs senast då varorna anlant till godkänd anmälningsplats.

Ankomstanmälan är en förutsättning för frisläppandet av varorna. (*Anmälan till Tullen av varors ankomst*, 2022)

4.1.3 Nationell skattegränsdeklaration

Är företaget momsregistrerat kan nationell skattegränsdeklaration göras i ett eller två steg. Deklaration i ett steg kan göras tidigast 30 dagar före varorna ankommer, men senast när varorna mottages. För att få använda sig av deklARATION i två steg krävs att en ankomstanmälan gjorts. Företaget kan då göra en anteckning i sin bokföring för att senare göra en så kallad periodisk deklARATION. Periodisk deklARATION innebär att företaget kan lägga ihop alla leveranser från samma leverantör under en månad och senast den sista dagen månaden efter importmånaden göra endast en deklARATION per leverantör. (*Momsregistrerade importörer – deklARATION i ett steg*, 2022)

4.1.4 Skattegränsförsäljning till privatpersoner

Om företaget är momsregistrerat, men saknar skattegränsnummer, skall varan säljas utan moms och köparen betalar momsen. Ansvaret för förtullningen ligger hos privatpersonen(köparen) om inte det säljande företaget anlitas som ombud. Momsen skall

vara betald innan varan kan lämnas ut till kunden på Åland eller får transporteras över skattegränsen till övriga Finland. (*När momsregistrerade företag utan skattegränsnummer säljer varor till privatpersoner, n.d.*)

Momsregistrerade företag med skattegränsnummer säljer varor inklusive moms och betalar in moms till Tullen för köparens räkning. När varorna skickas skall skattegränsnummer och FO-nummer skrivas på försändelsen. Transportfirman ansvarar för ankomstanmälan. Företaget gör en sammandragsdeklaration i Tulltjänsten och den tillsammans med en skattedeklaration skall vara Tullen tillhanda senast den 12:e dagen i den andra månaden efter dagen som tulldeklarationen blev godkänd. På samma dag betalas moms på eget initiativ. (*När momsregistrerade företag med skattegränsnummer säljer varor till privatpersoner - Tull, n.d.*)

4.2 Med posten

Mindre försändelser skickas oftast med posten och till viss del är då förtullningsförfarandet enklare.

4.2.1 Ombud

Momsregistrerade företag kan bli avtalskund hos Posten. Detta betyder att som avtalskund behöver företaget endast ladda upp de dokument som behövs för förtullning i Postens Kundportal. Posten agerar sedan som ombud och gör förtullningen. Ombudstjänsten är avgiftsbelagd. (*Förtullning av varor, n.d.*) Avgiften för nationell skattegränsdeklaration är för närvarande 5 euro exkl. moms per försändelse för avtalskunder. (*Förtullningsavgifter, n.d.*)

4.2.2 Ankomstanmälan

Posten kan lämna ut försändelser direkt utan att ankomstanmälan behöver göras om mottagande företag är momsregistrerat. Posten antecknar i sin bokföring som den håller för Tullen när mottagaren kommit i besittning av försändelsen. (*Anmälan till Tullen av varors*

ankomst, 2022) Posten skickar dagligen en lista till Tullen på ankomna försändelser.
(Momsregistrerade importörer – deklarerering i två steg - Tull, 2022)

4.2.3 Nationell skattegränsdeklaration

Deklaration i två steg kan också användas för postförsändelser om mottagande företag är momsregistrerat. Alla ankomna försändelser får ett ankomstnummer med formatet AN1234567AX. Ankomstnumren är unika för varje försändelse och används för att kunna koppla ihop ankomstanmälan med företagets bokföring. *(Momsregistrerade importörer – deklarerering i två steg - Tull, 2022)*

Som skattebestämningdag anges dagen då mottagaren fått avi på försändelsen. Dessutom krävs kod 680 för ytterligare förfarande och att det i bifogat dokument väljs typ 1ZZZ och där anges ankomstnumret från Posten som igenkänningstecken. I bifogat dokument läggs också faktura eller annat dokument där värdet på försändelsen framgår. *(Momsregistrerade importörer – deklarerering i två steg - Tull, 2022)*

5. Skattegränsen och mervärdesbeskattningen

Målet för Europeiska unionen är att harmonisera lagarna i medlemsländerna. Till grund för de förändringar som skett från och med 1.7.2021 i mervärdesskattelagen och i lagen om undantag för landskapet Åland ligger den proposition som Finlands regering gav Finlands riksdag den 25 februari 2021. I propositionen framgår det bland annat att regeringen föreslår att befrielsen från mervärdesskatt för import av varor med värde om högst 22 euro ska slopas. Befrielsen har gynnat import av varor som kommer från länder som är utanför EU. I och med Ålands tredjelandsstatus har befrielsen också hittills gällt Åland. (Regeringsproposition, 2021)

Den särställning som Åland har inverkar inte på statens beskattningsrätt.

Mervärdesskattelagen tillämpas på samma sätt på Åland som i övriga Finland. Näringsidkare registreras i samma register oavsett om verksamhetsstället är på Åland eller i övriga Finland. Ålands särställning som tredje land i EU gör dock att det finns en mervärdesskattegräns mellan Åland och resten av EU inklusive övriga Finland. Mervärdesskattegränsen kallas i dagligt tal endast skattegränsen. Lagen om undantag för Landskapet Åland tar i detalj upp de undantag som gäller mervärdesskatt och punktskatt. I Skatteförvaltningens anvisning *Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen* beskrivs undantagen ur beskattningssynvinkel. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen*, 2022)

5.1 Export av varor från Åland

Mervärdesskattelagens bestämmelser om export och import tillämpas på försäljning och överföring av varor över skattegränsen mellan Åland och riket. När en försändelse transporteras över skattegränsen behandlas varan som export vid avgångsplatsen och som import vid ankomstplatsen. Detta betyder att exportförsäljningen är skattefri och att skatt betalas för importen vid ankomstplatsen. Försäljningen är skattefri export om de lagstadgade villkoren för exportförsäljning är uppfyllda. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen*, 2022, sec. 2.4)

De lagstadgade villkoren är:

- säljaren eller någon annan för säljarens räkning transporterar varan från övriga Finland till Åland eller från Åland till övriga Finland
- ett självständigt transportföretag på uppdrag av köparen transporterar varan direkt från övriga Finland till Åland eller från Åland till övriga Finland
- en näringsidkare som köpare hämtar varan för att direkt föra den från övriga Finland till Åland eller från Åland till övriga Finland utan att använda den innan transporten börjar
- varan transporteras på uppdrag och debitering av köparen till en näringsidkare för en arbetsprestation för att sedan vidarelevereras från övriga Finland till Åland eller från Åland till övriga Finland.
(*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen, 2022, sec. 2.4*)

Fakturan som säljaren ska ge till köparen skall vara momsfri. Om fakturan innehåller moms har köparen inte rätt att på eget bevåg dra av momsen utan köparen måste begära en ny faktura av säljaren. Är något oklart kan köparen efteråt bevisa att det borde ha varit skattefri exportförsäljning varvid säljaren kan rätta försäljningen till momsfri försäljning. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen, 2022, sec. 2.4*)

Vid all export skall säljaren bifoga dokument till sin bokföring som påvisar att varan exporterats från Åland till riket eller vice versa. Förutom försäljningsfakturan kan bevisande dokument vara överlåtelsebeslut, tullbeslut, skattebevis, avtal, transportdokument och fraktsedlar. Om ingen utredning finns behandlas försäljningen enligt inhemsk försäljning. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen, 2022, sec. 2.4.1*)

5.2 Vid import till Åland

På varor som förs in till Åland från en annan region och varor som förs in till riket från Åland skall mervärdesskatt betalas. Från och med 1 juli 2021 skall all import mellan Åland och riket förtullas, även försändelser med värde mindre än 22 euro. Ankomstanmälan och nationell tulldeklaration skall lämnas till Tullen. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen, 2022, sec. 2.5*)

Skattskyldig för importen är deklaranten, det vill säga den person som gör tulldeklarationen i eget namn eller i vars namn tulldeklarationen görs. Vid både direkt och indirekt ombudskap

är huvudmannen den skattskyldige. Näringsidkare som ej är momsregistrerade betalar momsen direkt till Tullen. Momsregistrerade näringsidkare betalar moms på import på eget initiativ till Skatteförvaltningen på den allmänna momsdeklarationen. (*Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen, 2022, sec. 2.5*)

6. Intervjuerna

Alla tre tillfrågade företag tackade ja till att bli intervjuade. Intervjuerna skedde under hösten 2022. Respondent 1 träffade jag i hennes ateljé, respondent 2 på hennes arbetsplats och respondent 3 via videolänk.

6.1 Intervjufrågorna

Intervjufrågorna är baserade på teorin skriven om skattegränsen samt teorin som behandlar import och export till och från Åland. Intervjumetoden är semistrukturerad där några frågor blev överhoppade i någon intervju medan någon annan fråga tillkom. Alla fick inte samma tilläggsfrågor. Tilläggsfrågorna finns inte uppskrivna eftersom intervjuerna blev som diskussioner varför exakta frågor inte går att skriva ner.

6.2 Intervju 1

Den första intervjun tog plats i respondentens ateljé. Respondenten har hyrt en ateljé i Mariehamn för att kunna jobba effektivt utan störelsemoment som kan finnas i ett hem. Dessutom underlättar det vid kursverksamhet.

Respondenten har valt att låta någon annan sköta bokföringen så att hon har mer tid till sitt företag. Hennes företag har ända från början varit momsregistrerat och har också skattegränsnummer. Hon har haft sitt företag i över 10 år och därmed varit med om ett flertal förändringar i förtullningsprocessen.

Råvarubeställningar från Finland och övriga världen gör hon ca 4-6 gånger per månad. De görs oftare när hon skall hålla kurser eller när det är någon hantverksmarknad på gång. Respondenten har aldrig avstått att göra en beställning bara för att slippa göra förtullningen. Råvarorna som behövs är så specifika att endast några grossister för dem. Efter att Storbritannien lämnade EU 1 februari 2020 har respondenten valt att beställa mer från Finland eftersom det blev både dyrt och omständigt att beställa från Storbritannien.

Respondenten har valt att göra alla förtullningar själv även om möjligheten att köpa tjänsten finns. Förtullningsprocessen är dock något som respondenten anser vara alldeles för krångligt utformad. Det finns för många valmöjligheter i förtullningsformuläret på Tullens hemsida och när man väl fyllt i allt kommer det ändå oftast ett felmeddelande. Åtminstone tidigare angavs inte vad som var felet utan man fick börja gissa och till sist visste man inte om något stämmer eller är riktigt längre. Numera får man i alla fall någon form av felmeddelande så att man inte börjar ändra på allt. "Jag höjer rösten, jag blir så irriterad" säger respondenten när hon svarar på min följdfråga om vad som är krångligast. Det som gör det krångligt är många gånger det dåliga språket. Språket är som en blandning av finska och svenska och ibland är det obegripligt oavsett vilket språk man tänker att det är skrivet på. Dessutom anser respondenten att mycket är ologiskt eftersom det finns fält i formuläret som ska hoppas över.

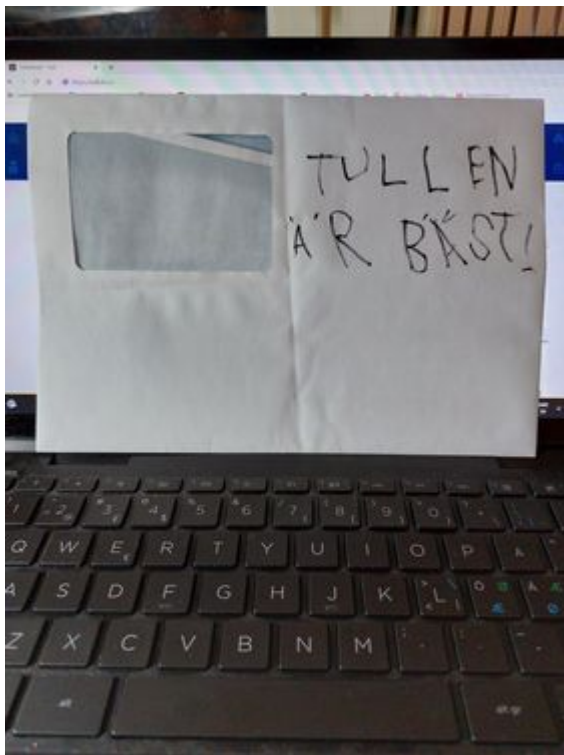
Periodisk skattegränsdeklaration är inget respondenten kan använda sig av eftersom hon beställer från flera olika företag. Däremot går förtullningarna bättre nu efter att hon fått hjälp från Tullen med att göra några och så att hon kunnat spara underlag i Tullens e-tjänst som hon kan återanvända.

På frågan om respondenten brukar skicka produkter till Finland eller om hon avstått på grund av förtullningen svarar hon att hennes produkter är för ömtåliga för att skickas med vanlig post. Hon har avstått från att skicka mest för att frakten blir onödigt dyr för ömtåliga saker och inte på grund av förtullningen. Delvis beror den höga frakten dock på skattegränsen och att Åland ses som ett "tredje land" i förhållande till EU.

Skattegränsen har såviså inte förhindrat respondenten att utveckla och expandera sitt företag utan det är mest den problematiska frakten för ömtåliga föremål och kostnaden för denna. Respondenten säger sedan att hon nog har skickat något litet någon gång, men då har hon postat det som privatperson och skrivit ner värdet så att det passerat under den tidigare nedre gränsen för förtullning på 22€. "Man måste tänka praktiskt" säger respondenten och menar att det kostar för mycket tid att göra förtullningar för småsaker. Tid man inte kan ta betalt för.

Figur 3 visar en teckning som respondentens barnbarn gjort. Den blev till efter att barnbarnet hade hört vad respondenten sagt medan hon försökte göra en förtullning. Barnbarnet tyckte

att farmodern behövde extra motivation för att orka göra förtullningarna. Respondenten har sedan dess alltid teckningen vid datorn när hon ska göra förtullningar.

Figur 3. Teckning gjord av respondentens barnbarn.

6.3 Intervju 2

Den andra respondenten träffar jag på hennes arbetsplats. Respondenten har ingen hyrd ateljé utan jobbar hemma med sitt hantverk. Detta för att respondenten också lönearbetar och inte har möjlighet att ha en skild ateljé. Respondenten kallar sitt företag för ett "micro mini" företag. Hon tyckte egentligen att hennes företag var för litet för att platsa i detta examensarbete, men eftersom jag eftersöker just den lilla företagaren ställde hon upp ändå.

När respondenten startade sitt företag för över 10 år sedan valde hon att momsregistrera sig. Hon köpte in dyra maskiner och material varför hon ansåg det logiskt att göra det. Hon har sedan dess också skött sin egen bokföring och använder sig av så kallad enkel bokföring.

Skattegränsnummer har hon inte skaffat eftersom hon inte riktigt förstått vad hon ska ha det till.

På frågan hur ofta hon beställer material från Finland svarar respondenten att det är väldigt sällan, kanske bara 3-6 gånger per år. Hon har inte valt att avstå från att beställa på grund av förtullningen, men nog tänker hon efter att hon beställer tillräckligt för just det projektet på en gång. Förtullningarna sköter hon själv, men hon gör dem som privatperson. Hon har någon gång tittat på hur det ser ut för företag, men det krävs mycket, i hennes tyckte, ologisk information som till exempel vilket registreringsnummer lastbilen som fraktade paketet hade. "Det är ju som helt löjligt" säger respondenten. När man har ett micro mini-företag har man inte tid att luska ut sådana saker. Förtullningen för privatpersoner är redig och har vettiga frågor.

Respondentens kunder finns främst på Åland och i Sverige. Någon enstaka gång har hon skickat produkter till Finland och då skickat som privatperson. Som privatperson kan man skicka gåvor med ett värde på max 45€, berättar respondenten, då har hon helt enkelt skrivit det värdet på paketet så att det inte krävs någon förtullning för mottagaren.

Att utveckla och expandera företaget finns inte på respondentens önskelista just nu. Hon menar att det nog finns både rum och möjlighet, men att det då skulle kräva ganska mycket arbete för att växa. Till viss del är det skattegränsen och det extra arbete den medför om man till exempel vill ha en webshop som hindrar. Respondenten är dock just nu mycket nöjd med att vara både löntagare och micro mini-företagare.

6.4 Intervju 3

Tredje intervjun sker via Google Meet eftersom respondenten bor i skärgården. Respondenten har inrett en ateljé i gårdens ladugård för att få ett stort utrymme att arbeta i eftersom hennes hantverk kräver det. Det finns ingen möjlighet att hyra utrymme i kommunen hon bor i varför hon varit tvungen att ordna det själv. Respondenten har haft sitt företag i snart 10 år och har alltid varit stationerad i skärgården, vilket medför även andra utmaningar som inte hör ihop

med just skattegränsen. Dessa utmaningar lämnas dock bort från diskussionen eftersom det inte är målet med intervjun.

Respondenten har alltid varit momsregistrerad och det mest på grund av att hon blev rekommenderad det av sin bokförare redan från början. Omsättningen är för det mesta inte så stor att det krävs, men det har också hänt att omsättningen överskridit gränsen. Respondenten lever inte på sitt företag endast utan tar också vikariat och inhopp lite när det passar och finns möjlighet.

Material beställer respondenten cirka 10 gånger per år och då oftast ganska mycket per beställning både för att spara in på frakten och för att inte behöva göra alltför många förtullningar. Hon gör alla förtullningar själv och säger när man förut hade längre tid på sig att göra förtullning så kunde hon göra flera beställningar på en gång för att sedan kunna göra alla förtullningar på samtidigt. "Det går liksom som på samma resa att göra tre eller fyra på samma gång" säger hon. Nu när förtullningen ska göras inom 10 dagar är det inte alls säkert att man kan göra det eftersom företag har olika långa leveranstider som är svåra att uppskatta. På grund av att antalet beställningar är få och till olika företag använder sig respondenten inte av periodisk skattegränsdeklaration. (Skribentens anmärkning: Intervjun gjordes före förändringen från 10 dagar till upp till 60 dagar kom i slutet av 2022. (*Förändringar i skattegränsdeklarationer på Åland i slutet av år 2022, 2022*))

När jag frågar vad hon tycker är krångligast med att göra förtullning säger respondenten att det var de första förtullningarna i det nya systemet som orsakade mest huvudbry. Hon ringde sin bokförare för att få hjälp, men det slutade med att hon skickade en bunt printscreens (skärmbilder) till tullens kundtjänst. Redan morgonen efter hade hon svar med hur hon skulle göra. Respondenten säger att hon tycker att Tullen ger bra service och alltid tålmodigt hjälper när man mailar eller ringer. Dock tycker hon att själva e-tjänsten på nätet där man gör förtullningen skulle kunna förenklas. Nu finns allt för många fält som man bara ska hoppa över. Människan är ju lite så att alla tomma fält ska fyllas i med något annars gör man fel, menar respondenten.

Kunder har respondenten både på Åland och i Finland. Respondenten har skattegränsnummer så att hon kan göra förtullningarna åt sina kunder. Hon anser att man inte kan förutsätta och tro att kunderna ska förstå varför det ska göras och hur man gör en förtullning. Någon gång har hon tagit med sig produkterna till sin hemkommun på finska sidan för att posta därifrån och därmed bespara sig det extra arbete förtullning medför. Det har också hänt att hon övertalat kunden att själv hämta beställningen eller att ordna någon annan som hämtar just för att slippa bestyra med förtullningen.

Respondenten skulle gärna utveckla sitt företag, men säger att man ju måste våga tro på sig själv och orka lägga ner det arbete som krävs för det. Covid-19-pandemin har tydligt visat att som småföretagare som jobbar ensam i sitt företag är det bra att ha flera ben att stå på. Hon skulle gärna satsa lite mer och börja sälja på nätet, men det är ännu för krångligt med förtullningarna så hon har inte velat ta steget. Eftersom respondenten har sina rötter i en finlandssvensk kommun har hon nog tänkt tanken att ha ett lager där och anställa någon som packar beställningarna åt henne. "Men man vill ju också ha det gjort på sitt sätt så..." säger hon fundersamt.

7. Analys

Frågeställningen i mitt arbete är: Hur inverkar skattegränsen och förtullningsförfarandet som finns mellan Åland och riket småföretag? Det kortare svaret på den är att inverkan är stor, men inte så stor att småföretagarna i den undersökta branschen hantverk och konstindustri låter det hindra dem från att göra det de vill. Respondenterna är alla relativt nöjda med att vara just småföretagare och har egentligen ingen brinnande lust för att utveckla och expandera sina företag. I alla fall just nu! När jag intervjuade kunde jag mellan raderna höra en önskan om att kanske inte expandera, men nog utveckla. Utvecklingen skulle kunna vara att göra specialbeställda konstverk eller produkter som kanske skulle sälja bättre någon annanstans än här på Åland. Tankar kring en webshop är åtminstone hos en respondent ständigt närvarande, men att förtullningsprocessen är det som hindrar henne.

Alla mina respondenter har företag som har kring 10 år på nacken. Detta betyder att de hunnit prova en del varianter på förtullningssätt. Den senaste tiden har dock inneburit fler varianter än tidigare och snart är det dags för en ny uppdatering (*Förändringar vid import och i importdeklarationer - Tull, n.d.*). Det framgår inte riktigt i klartext vad och hur det skall ändra mer än att det SKA ändra. Alla dessa förändringar har gjort att åtminstone en respondent valt att förtulla allt som privatperson för att undgå att lägga tid på att reda ut de nya sätten gång på gång. De andra två har gjort sitt bästa med att förtulla det de beställer som företag, men det har inte varit smärtfritt. Det är endast en som använder sig av skattegränsnummer och gör förtullningen åt sina kunder i riket.

Min uppfattning var att enskilda näringsidkare i hantverks- och konstindustribranschen mestadels upplever skattegränsen och förtullningar som ett hinder som gör att de inte kan expandera och utveckla sina företag som de skulle vilja. Det framkom ganska tydligt under intervjuerna att det är det administrativa merarbetet förtullningarna kräver som är det största hindret. Hade förtullningsprocessen varit enklare eller mer lik den för privatpersoner hade respondenterna inte sett skattegränsen som ett problem. Merarbetet består också av att leta företag och grossister som är villiga att skicka material och råvaror över skattegränsen. Alla

respondenter ansåg att Tullens e-tjänst är alldeles för krånglig och det frågas efter, i deras tycke, ologisk och irrelevant information.

Det finns en charm i att vara småföretagare och ha kontroll över alla delar som kanske tilltalar den kreativa människan. Respondenterna har alla på ett föredömligt sätt valt att låta andra sköta bokföringen eller endast ha så kallad enkel bokföring för att ha tid till den kreativa delen av företaget som är orsaken till att de överhuvudtaget startade ett företag.

8. Slutsats

Skattegränsens vara eller icke vara är en ständig källa till diskussion både i den lokala pressen och vid var och ens kaffebord. Jag valde en ganska snäv avgränsning vad gäller undersökta företag dels för att arbetet inte skulle svälla allt för mycket, men också för att knyta ihop det med min tidigare högskoleutbildning till Artenom Yh inom det textila området och min bisyssla som enskild företagare inom hantverks- och konstindustribranschen.

Målsättningen var att ta reda på om skattegränsen och förtullning är ett så stort bekymmer som det verkar för småföretagare. Och svaret blev ja även om inte ett jättetydligt sådant. De enskilda näringsidkare jag intervjuade hade alla hittat sätt för att hantera skattegränsen och förtullningar. Alla sätt är kanske inte det som myndigheterna (främst Tullen) hade tänkt med sina anvisningar, men ändå sätt som fungerar.

Min slutsats är att problemen med skattegränsen och förtullning inte är så stora som man tror. Enskilda näringsidkare i den undersökta branschen hantverk och konstindustri kan vara kreativa på många sätt och löser problem kreativt även om det först går åt mycket tid och skapar frustration. Dock finns det mycket med skattegränsen och förtullningsprocessen som kunde förenklas och göras tydligare. Jag tror att fler småföretagare skulle våga starta webshop om förtullningarna kunde lösas på ett smidigare sätt. Och fler småföretagare skulle troligtvis kunna leva helt på sina företag istället för att också lönearbeta.

7.1 Reliabilitet

Med reliabilitet menas om man kan göra samma undersökning igen och komma fram till samma resultat. Kan en annan intervjuare med samma frågor och samma respondenter komma fram till samma resultat? Om svaret är ja har undersökningen hög reliabilitet. (Alvehus, 2013, p. 126)

Jag som intervjuare och analyserare har många personliga erfarenheter av skattegränsen, förtullningar och att vara småföretagare i hantverks- och konstindustribranschen. Inget av

detta ser jag dock som någon nackdel för denna undersökning utan mer en fördel då jag kunde ställa tillägsfrågor under intervjun som en som inte är insatt inte skulle ha kunnat. Respondenterna informerades på förhand om vad intervjun skulle handla om och i vilket syfte intervjuerna gjordes. Detta gav respondenterna chans att fundera över skattegränsen och förtullningar före intervjun. Med detta som grund anser jag att reliabiliteten i detta arbete är hög.

Det bör dock tilläggas att skattegränsen hela tiden diskuteras på många nivåer, både politiska och samhällsliga, och ur olika synvinklar. Ifall reglerna och anvisningarna för skattegränsförtullning skulle ändras skulle inte en annan intervjuare med samma frågor och samma respondenter inte få samma resultat som i denna undersökning. Om förutsättningarna ändras på detta sätt skulle alltså reliabiliteten bli låg.

7.2 Validitet

Validitet betyder att man undersöker det man verkligen ville undersöka och om man använde rätt metoder. Med kvalitativa intervjuer söker man efter att få veta den intervjuades åsikt eller uppfattning om till exempel en omständighet eller händelse. (Trost, 2010, p. 133)

I mina intervjuer strävade jag efter att få fatt i respondenternas åsikt och uppfattning om skattegränsen och förtullningsprocessen. Jag anser att personliga intervjuer var rätt val av metod och att jag fick svar på det jag efterfrågade. Även valet av att använda bekvämlighetsurval anser jag var rätt eftersom jag tror att ett annat urvalssätt skulle ha krävt fler intervjuer. Detta arbete skulle då ha växt och blivit alldeles för stort för en ensam skribent.

7.3 Rekommendationer till vidare forskning

Att försöka hålla sig kort när det gäller den åländska skattegränsen och dess effekter på företag är svårt. Därför har jag begränsat mitt arbete ganska hårt för att inte tappa greppet om

det jag ville undersöka. Jag fann dock under arbetets gång att även andra angreppsvinklar skulle vara intressanta att undersöka.

Det skulle vara intressant att göra om detta arbete med samma frågeställning, men använda sig av kvantitativ metod istället. Man kunde sammanställa en enkät som med tillåtelse av föreningen Ålands Slöjd- och Konsthantverk r.f. skulle skickas ut till alla dess medlemmar. På detta vis skulle man komma i kontakt med de allra flesta enskilda näringsidkarna verksamma i hantverks- och konstindustribranschen.

Man kunde också ta undersökningen ett steg längre och med hjälp av en enkät ta reda på vad enskilda näringsidkare oavsett bransch har för åsikter och uppfattningar om skattegränsen och förtullningförfarandet. Denna undersökning kunde också mynna ut i en fokusgrupp som skulle kunna jobba tillsammans med Tullen för att göra Tullens e-tjänst mer lättförståelig även för de företag som inte dagligen nyttjar tjänsten.

KÄLLFÖRTECKNING

Ålands ekonomi under EU-medlemskapets första 25 år. (2022, March 22).

<https://www.asub.ax/sv/utredning/alands-ekonomi-under-eu-medlemskapets-forsta-25-ar/>

Ålands Näringsliv. (n.d.). Retrieved March 29, 2022, from <https://www.naringsliv.ax/>

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod.* Liber AB.

Anmälan till Tullen av varors ankomst. (2022, May 11). Tulli.

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/anmalan-till-tullen-av-varors-ankomst>

Den åländska skattegränsen i mervärdesbeskattningen. (2022, March 18). vero.fi.

https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/anvisningar/48654/den-%C3%A51%C3%A4ndska-skattegr%C3%A4nsen-i--merv%C3%A4rdesbeskattningen2/

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken, För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* Studentlitteratur AB, Lund.

Enskild näringsidkare. (2015). Yritystulkki.

<https://www.yritystulkki.fi/se/alue/narpes/nyforetagare/foretagsform/enskilddnaringssidkare/>

ePerusteet. (2014). <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/esitys/1715117/naytto/sisalto/1718580>

File:Aland in European Union (-rivers -mini map).svg. (2011). [Map]. Wikimedia Commons.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aland_in_European_Union_\(-rivers_-mini_map\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aland_in_European_Union_(-rivers_-mini_map).svg)

Förändringar i skattegränsdeklarationer på Åland i slutet av år 2022. (2022, October 28). Tulli.

<https://tulli.fi/sv/-/forandringar-i-skattegransdeklarationer-pa-aland-i-slutet-av-ar-2022>

Förändringar vid import och i importdeklarationer - Tull. (n.d.). Tulli. Retrieved October 22, 2022, from <https://tulli.fi/sv/foretag/tulldeklarering/import>

Företagarna på Åland r.f. (n.d.). företagare. Retrieved March 29, 2022, from

<https://www.foretagare.ax/hem>

Förtullning av varor. (n.d.). Retrieved April 2, 2022, from

<https://www.alandpost.ax/foretag/fortullning-varor>

Förtullning av varor som skickas mellan Åland och övriga Finland samt mellan Åland och EU. (n.d.).

Tulli. Retrieved October 15, 2022, from <https://tulli.fi/sv/privatpersoner/aland>

Förtullningsavgifter. (n.d.). Retrieved April 2, 2022, from

<https://www.alandpost.ax/foretag/fortullning/fortullningsavgifter>

Hallin, A., & Helin, J. (2018). *Intervjuer*. Studentlitteratur 2018.

Jansson, R., & Eriksson, A. (1996). *Landskapsstyrelsens meddelande*.

Momsregistrerade importörer – deklarering i ett steg. (2022, November 5). Tulli.

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/momsregistrerade-importorer-deklarering-i-ett-steg>

Momsregistrerade importörer – deklarering i två steg - Tull. (2022, November 5). Tulli.

<https://tulli.fi/sv/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/momsregistrerade-importorer-deklarering-i-tva-steg>

När momsregistrerade företag med skattegränsnummer säljer varor till privatpersoner - Tull. (n.d.).

Tulli. Retrieved March 31, 2022, from

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/forsaljning-till-privatpersoner-deklaration-med-skattegransnummer>

När momsregistrerade företag utan skattegränsnummer säljer varor till privatpersoner. (n.d.). Tulli.

Retrieved March 31, 2022, from

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/forsaljning-till-privatpersoner-deklaration-utan-skattegransnummer>

Regeringsproposition, (18/2021 rd). Finlands Regering (2021).

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_18+2021.aspx

Skattegränsen. (n.d.). Retrieved October 25, 2022, from

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/skattegransen>

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur.

Tulldeklareringen förändras - Tull. (2022, November 25). Tulli.

<https://tulli.fi/sv/foretag/tulldeklareringen-forandras>

Tullklarering som företagskund. (2022, December 2).

<https://www.suomi.fi/service/tullklarering-som-foretagskund-tullen/6c7f212d-d548-41df-8d25-25ab0fb36be5>

Tullparlör. (n.d.). Retrieved March 28, 2022, from

<https://www.naringsliv.ax/internationell-handel/tullparlor>

Typer av ombudskap vid nationella skattegränsdeklarationer. (n.d.). Tulli. Retrieved March 31, 2022,

from

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafiken-mellan-aland-och-ovriga-finland/typer-av-ombudskap-vid-nationella-skattegransdeklarationer>

Varutrafik mellan Åland och övriga Finland. (n.d.). Tulli. Retrieved March 28, 2022, from

<https://tulli.fi/sv/foretag/aland/varutrafik-mellan-aland-och-ovriga-finland>

Webbseminarier. (n.d.). Tulli. Retrieved November 14, 2022, from

<https://tulli.fi/sv/foretag/kund-hos-tullen/webbseminarier>

BILAGOR

Intervjufrågor:

Är omsättningen så stor så att du kan leva på din verksamhet?

Sköter du bokföringen själv eller anlitar du någon?

Har du skattegränsnummer?

Varför/ varför inte?

Är du momsregistrerad?

Varför/ varför inte?

Hur ofta beställer du varor från riket?

Har du avstått från att beställa varor för att slippa förtullningen?

När du beställt varor, brukar du göra ankomstanmälan själv eller låter du det transporterande företaget göra den?

Gör du förtullningen själv eller köper du den tjänsten (direkt/indirekt ombud)?

Köper tjänsten: Varför gör du det inte själv?

Funkar det bra att använda ombud?

Anser du att det är värt kostnaden med att anlita ombud?

Gör själv: Vad tycker du är krångligast med skattegränsdeklarationen?

Vilket moment tar mest tid?

Använder du dig av periodisk skattegränsdeklaration eller förtullar du varje försändelse för sig?

Hur ofta skickar du varor till kunder i riket?

Har borttagandet av momsbefrielsen för leveranser under 22 euro påverkat dig?

Har du avstått från att skicka på grund av förtullningen?

Om du har skickat varor till kunder i riket: gör du förtullningen (agera ombud) eller låter du kunden göra den själv?

Sista frågorna:

Skulle du vilja utveckla och expandera ditt företag?

Tycker du att skattegränsen förhindrar dig att utveckla och expandera ditt företag?

Något annat du vill säga om skattegränsen, förtullningen eller hur det är att driva ett litet företag?